

Bedřich Smetana Prodaná nevěsta

Libreto Karel Sabina

DĚJSTVÍ PRVNÍ

PŘEDEHRA

Náves. Po druhé straně hospoda. Poutě.

Výstup 1

SBOR

Proč bychom se netěšili,
když nám Pán Bůh zdraví dá,
kdož z nás ví, zdaž pout' budoucí
vesele tak uhlídá.
A kdo ženat, která vdaná,
rozžehnej se s radovánky.
Žena doma hospodaří,
muž se uklídá za džbánky.
Ouvej, ouvej,
konec radostí,
hrnou se starosti, zlosti, mrzutosti!
Ouvej, ouvej!
Proč bychom se netěšili,
když nám Pán Bůh zdraví dá,
jenom ten jest v pravdě šťasten,
Kdo života užívá.

JENÍK

Proč jsi tak zasmušilá,
má drahá Mařenko?

MAŘENKA

Mám zlé tušení –
matička mi pravila,
že nás navštíví o pouti
souzený mi ženich můj –
Bože! Jak to skončí?

JENÍK

Dobře! Nic se nestrachuj
a ve mne se důvěřuj!
Bude-li jen vůle tvá
pevná a neústupná!

SBOR

Nechte vzdechů, nechte lkání –
vaše věrné milování
nemine se požehnání.
Proč bychom se netěšili atd.
Pojďte s námi k tanci, zpěvu,
vzniknout nedopřejte hněvu,
muzika začíná,
do kola, do kola!
(*Odejdou do hospody.*)

Bedřich Smetana The Bartered Bride

Libretto by Karel Sabina

ACT 1

OVERTURE

The village green. On one side there is an inn. A fair is on in the village.

Scene 1

CHORUS

Let us rejoice, let's be merry
while the Lord grants us good health,
who knows whether this time next year
all of us shall still be here.
Married men and married women
say goodbye to joy and freedom,
household chores await the woman
while to drinking takes her good man.
Alas, alas,
this the end of joy,
instead there will be strifes,
worries and conflicts!
Alas, alas!
Let us rejoice, let's be merry
while the Lord grants us good health,
only he is truly happy
who enjoys life while he lives.

JENÍK

Why that melancholy mood,
my dearest Mařenka?

MAŘENKA

I am worried, dear –
my mother has just told me
that the bridegroom to whom I have
been promised will visit us –
O, Lord! How will it end?

JENÍK

All right! Don't be afraid
and keep your faith in me!
All that you will need now is:
firmness and steadfastness!

CHORUS

Stop lamenting, stop worrying –
your faithful love in marriage
will end up with parents blessing.
Let us rejoice, let's be merry etc.
Come now, there'll be dancing, singing,
chase all gloom now, ward off anger,
music begins, let's be gay,
let us dance, let us dance!
(*They go to the inn.*)

Výstup 2

MAŘENKA

Tak tedy přece se to státi má!
Ó, já nešťastná!

JENÍK

Mařenko! Co tě tak zarmoutilo?
Co se stalo?

MAŘENKA

Nediv se, Jeníčku!
Dnes má přijít sedlák Mícha
se synem na námluvy k nám.
Snad už jsou ve vsi.

JENÍK

A ty, co jim odpovíš?

MAŘENKA

Co jim odpovím?
Na to se ještě můžeš ptáti?
Mohu-li přináležeti jinému, než tobě, Jeníčku?
Ale rodiče! Otec můj je vázán –

JENÍK

To je ovšem smutné!

MAŘENKA

Tys jaksi nesmělý, Jeníčku, a ostýchavý.
Jako by ses něčeho bál, či snad někoho.
Jeníčku, přísahej mi, že nemáš jiné lásky,
jiného závazku. Věř, že mi už nejednou
napadlo, že truchlíš pro nějakou milenkku.

JENÍK

Nikdy, nikdy!

MAŘENKA

Kdybych se co takového
o tobě dověděla,
krutou pomstychtivou zlobou na tě
bych zanevřela.
Tedy pověz mi, můj Jeníčku,
proč jsi se tak rozhněval,
že jsi domov svůj opustil
a milence výhost dal?
Pověz mi Jeníčku.
Konečně je celá minulost
tvá v jakési tajemství zahalena,
a už i otec můj se několikrát o tom zmínil.

JENÍK

Má minulost byla ovšem velmi trudná.
Jsem syn dosti zámožného otce,
ale matka mi záhy zemřela.
Na neštěstí se otec podruhé oženil, a macecha
mne brzo vypudila z domu.
Odebral jsem se do světa a nastoupil
jsem službu u cizích lidí.

Scene 2

MAŘENKA

It will then happen like I have been told!
O, I'm unhappy!

JENÍK

Mařenka! What made you so unhappy? What
has happened?

MAŘENKA

Don't wonder, Jeníček!
Farmer Mícha will
come today with his son to ask for my hand.
They'll be here presently.

JENÍK

And you, what will you tell them?

MAŘENKA

What shall I tell them? Can you still ask me such
a question? Do you think that I could ever belong to
another man, Jeníček? But my parents! My father has
promised.

JENÍK

That is sad news, indeed!

MAŘENKA

You seem to be so restless and so uncertain, Jeníček.
As if you were afraid of something or someone. Swear to
me now that there's no other girl, no other pledge or vow.
Oh, the thought occurred to me already that you are
mourning for somebody else.

JENÍK

Never, never!

MAŘENKA

Should I ever happen to learn
something like that about you,
I would into fiercest hatred
turn my present love of you.
Confide then in me, my Jeníček,
why did you become estranged,
why did you leave your home, abandoned
whatever sweetheart you had?
Tell me that, Jeníček.
It's only true that your past life seems to be veiled in a
sort of mystery and my father has already spoken about
it to me.

JENÍK

Sad is my past, joyless and sorrowful, indeed!
I'm the son of a well-to-do father alas,
my mother died an early death.
To my misfortune father married again and my
stepmother has soon chased me out of the house.
So I have set out into the world and entered
the service of other people.

JENÍK, MAŘENKA
Jako matka požehnáním
takž kletbou macecha zlá,
když zanevře na sirotka,
slova lásky proň nemá.

JENÍK
Necht' se jak chce děje,
věrné milování nepřeruší
žádné zloby naléhání.

JENÍK, MAŘENKA
Věrné milování
nepřeruší žádné zloby naléhání.
Lásku jsme si přísahali,
slovo jsme si navždy dali,
v každé době
věrni zůstaneme sobě.

MAŘENKA
Hle, zde jsou!
Otec s nimi přichází, hledají mne.

JENÍK
Nechci, by mne viděli.
Sbohem, dívko milená!
Nezapomeň na mne.

JENÍK, MAŘENKA
Sbohem!

Výstup 3

KECAL
Jak vám pravím, pane kmotře,
i vy jste dal své slovo,
a když jste to slovo vyřkl,
všecko je hotovo.
Jen se ve mne důvěřujte,
mám rozumu tolik,
že neujde bystrohledu
mému na zdi kolík.
A jestli se dcera vaše
bude zpěčovati,
uzříte, jak ji naučím
pěkně poslouchati.
Jak vám pravím atd.

KRUŠINA
No, co říkáš, matko?
Já jsem spokojen.

LUDMILA
To se nedá provést
za jedinký den,
potřeba tu přemýšleti
a poptat se nevěsty,
jestli nějaká překážka
nevloží se do cesty.

JENÍK and MAŘENKA
While a mother's love means blessing,
painful is stepmother's hate
when it turns against the waif
making hell of his young life.

JENÍK
Whatever will happen,
faithful love cannot be marred
by any former pledge or promise.

BOTH
Faithful love cannot be marred
by any former pledge or promise.
We have sworn love to each other,
we have pledged our word for ever,
we shall remain faithful,
faithful to each other.

MAŘENKA
Here they are! In my father's company,
they look for me.

JENÍK
I don't them to see me.
Goodbay, beloved maiden!
Do not forget me.

BOTH
Goodbay!

Scene 3

KECAL
As I'm saying, my dear fellow,
you have pledged our word
and as soon as you have done so,
you've settled everything.
Just have full confidence in me,
I know the ins and outs of things
and there is no such thing that could
resist my proven tactics.
But should, perchance, your daughter
try to make difficulties,
you will see how I shall teach her
to obey you and be pleased.
As I am saying etc.

KRUŠINA
What do you say, mother?
I am satisfied.

LUDMILA
Things like these can't be fixed
in a single day,
there is need to think it over
and to ask the bride-to-be
whether she has no objections
to the plans we discuss here.

KECAL

Co překážka! Vaše vůle
a má chytrost zvítězí
nade všim, co překážkou
se sňatku nám kde objeví.

LUDMILA

Přijde na to, jaký je ženich.

KECAL

Jaký ženich, jaký ženich?
Marnát' věru otázka,
že je dobrý, pochopíte,
když za něho ručím já!
Tobiáše Míchu znáte,
neznáte-li, pravím vám,
že za jeho krásný statek
hned čtyřicet tisíc dám.
Jak vám pravím atd.

LUDMILA

To se nedá provést za jediný den.

KRUŠINA

Já jsem spokojen.

KECAL

Jen se ve mne důvěřujte atd.

KRUŠINA

Ovšem, Tobiáše Míchu znám
už od dětství, má dva syny,
Jeníka z první manželky
a Vaška z druhé,
z těch neznám ani jednoho, ani druhého.

KECAL

To je pravda. Vy jste se ale před dávnými
lety rukou dáním před svědky zavázal,
že dáte dceru svou jeho synovi.

LUDMILA

A za kterého syna to vlastně mluvíte?

KECAL

Za kterého? Vždyť nemá než jednoho –Vaška.
Druhý syn z první ženy jest tulák a nezbeda.
Nikdo o něm neví.

KRUŠINA

Nu, a jakýpak je ten Vašek?
Proč jste ho nepřivedl hned s sebou?

KECAL

Mladík slušný a mravů víc tichých,
nevází si žertů a slov lichých,
pravý beránek to povahou.
Není na něm vady ani viny,
všecky matky by si přály syny
s duší jak Vaškova, přemilou.
Mladík slušný atd.
Není velký ani malý,
není tučný ani suchý,
není chromý ani hluchý,

KECAL

What objections? Your own firmness
and my smartness will answer
any objections she might
raise' gainst this bridegroom fair.

LUDMILA

That's the question, who's
the bridegroom.

KECAL

Who's the bridegroom, who's the bridegroom?
What a vain question to ask.
Sure he's all right, just consider
that it's I who speaks for him!
Well, you know Tobiáš Mícha,
if you do not, believe me
I am willing, for his farm,
to pay forty thousand guldens.
As I am saying etc.

LUDMILA

Things like these can't be fixed
in a single day.

KRUŠINA

I am satisfied.

KECAL

Just have full confidence in me etc.

KRUŠINA

Of course, I know Tobiáš Mícha
since my childhood, he has two sons,
Jeník by his first wife
and Vašek by the second,
of these I do not know either one or the other.

KECAL

All this is true. But many years ago you have publicly
given your word that you will give your daughter to his
son in marriage.

LUDMILA

And on behalf of which of the two sons do you speak?

KECAL

For which I speak? Know that he has just one son –
Vašek. The second one by his first wife is a good-for-
nothing. No one knows his whereabouts.

KRUŠINA

Well and what kind of a boy is Vašek? Why did you not
bring him with you?

KECAL

He's well brought up and decent,
he's no tell-tale, loves no banter,
truly a lamb if ever there was one.
His soul and body are 'bout perfect,
any mother would be glad if her own
children were as sweet as Vašek is.
He is well brought up etc.
He is neither tall nor shortish,
he is neither fat nor skinny
he is neither deaf nor crippled,

není furiant ni hloupý,
marnotratník ani skoupý.
Slovem, všecko v míře pravé,
tělo jako lípa zdravé –
statek za třicet tisíc.
Nuže, kdo si přeje víc?
Mladík slušný atd.

KRUŠINA, LUDMILA
Vaše chvála mnoho platí,
vaším slovům věříme.

KECAL
Není velký atd.

Výstup 4

KRUŠINA, LUDMILA, KECAL
Tu ji máme, tu ji máme,
rozumně s ní pojednáme.

MAŘENKA
Aj, tatínku, aj, maminko,
pročpak mne hledáte?

KECAL
Ptal jsem se jich,
koho ráda máte.
Nemáte-li žádného
srdci svému milého,
přivedu vám mladíka
vážného a vzácného.

MAŘENKA
Vážného a vzácného?

KRUŠINA
Vždyť ho uhlídáš,
sama ho poznáš.

LUDMILA
Nebude-li se ti líbit,
košíček mu dáš.

KRUŠINA, LUDMILA
Vždyť ho uhlídáš,
sama ho poznáš.
Nebude-li se ti líbit,
košíček mu dáš.

MAŘENKA
Vždyť ho uhlídám,
sama ho poznám.
Nebude-li se mi líbit,
košíček mu dám.

KECAL
Tak tedy skončíme,
smlouvu učiníme.
Mařenka ať řekne „ano“,
a bude vše vykonáno.

he is neither dull nor boastful,
neither stingy nor a spendthrift!
I say he's truly a model,
healthy as a fish in water –
and do not forget his farm.
Well then, who could more demand?
He is well brought up etc.

KRUŠINA and LUDMILA
We have trust in what you say,
your opinion carries weight.

KECAL
He is neither tall etc.

Scene 4

KRUŠINA, LUDMILA, KECAL
Here she's coming, here she comes now,
let us talk to her right now.

MAŘENKA
Father darling, mother darling,
were you looking for me, dear?

KECAL
I've been asking
whether someone's courting you.
If there isn't anybody
whom you decided to marry,
I know of a nice young man
who is just the match for you.

MAŘENKA
Who is just the match for me?

KRUŠINA
You must know him first,
see him for yourself.

LUDMILA
Does he not appeal to you dear,
you just tell him: no!

KRUŠINA, LUDMILA
You must know him first,
see him for yourself.
Does he not appeal to you, dear,
you just tell him: no!

MAŘENKA
I must know him first,
see him for myself.
Does he not appeal to me,
I'll just tell him: no!

KECAL
Let's stop bargaining,
let's call it a deal.
Mařenka only needs say "yes"
and everything settles itself.

MAŘENKA
To nejde tak rychle,
jak si myslíte,
jaký v tom je háček,
ani nevíte.

KECAL
Háček sem, háček tam,
překážky neznáme!
K čemu já svůj rozum dám,
všecko překonáme.

MAŘENKA
Mám už jiného,
mně přemilého.

KRUŠINA, LUDMILA
Má už jiného,
jí přemilého.

KECAL
Tomu ještě dnes dá kvinde,
at' si hledá štěstí jinde.

MAŘENKA
Slovo své jsem mu už dala.

KECAL
Na slovo my nic nedáme.

MAŘENKA
Smlouvu jsem už podepsala.

KECAL
My tu smlouvu roztrháme.

MAŘENKA
Zkuste to, zkuste to atd.

KECAL
Věřte jenom v rozum můj,
a vše půjde stůj co stůj.
Ostrá mysl má, můj hled,
ten pronikne celý svět.
Co nikdo nevypřede,
to můj rozum dovede.

MAŘENKA, KRUŠINA, LUDMILA
Co nikdo nevypřede,
jeho rozum dovede.

MAŘENKA
Jeník neupustí, to vím,
a mohu na to vsadit svůj život.

KRUŠINA
Upustí nebo neupustí,
na tom málo záleží.
Zavázal jsem
se Tobiáši Míchovi před svědky!

LUDMILA
Ale prosím tě, muži, jaký to závazek?

MAŘENKA
That can't be done so quickly
as you propose.
You don't even suspect
the hitch there's in it!

KECAL
Whether there's a hitch or not,
I don't care a bit!
When I put my mind to something,
I do never quit.

MAŘENKA
I have another
whom I dearly love.

KRUŠINA, LUDMILA
She has another
whom she dearly loves.

KECAL
Still today she'll send him packing,
make him seek his fortune elsewhere.

MAŘENKA
I have already pledged my word.

KECAL
I don't think much of such pledges.

MAŘENKA
I've already signed the contract.

KECAL
We'll just tear it up like paper.

MAŘENKA
You won't dare do what you say.

KECAL
Do not despair of my brain,
we shall do it cost what may.
My astuteness and my wit
do not surrender that quick.
And where everybody fails,
it is my luck to succeed.

MAŘENKA, KRUŠINA, LUDMILA
And where everybody fails,
it is his luck to succeed.

MAŘENKA
Jeník will not give in, I know, and I can safely stake my
life on it.

KRUŠINA
Whether he does or does not give in is of little
importance.
I have pledged my word to Tobiáš Mícha before
witnesses!

LUDMILA
Yes, but tell me, please, my dear,
what kind of pledge is it?

KECAL (*vytahuje úpis z kapsy*)
Zde ho mám! Černé na bílém!
Podepsáni Mícha
i Krušina i svědkové.

MAŘENKA
Co je do toho! To nic neplatí.
Já a Jeník o tom
nic nevíme a nepopustíme. (*Odejde.*)

Výstup 5

KECAL
Ach, jak svět je zvrácený!

KRUŠINA
Kdepak jste ale nechal Míchu a jeho syna, toho
váženého a vzácného ženicha? Bylo by slušno,
aby on promluvil s Mařenkou.

KECAL
Inu ovšem! Ale on není zvyklý
mluvit se ženskými.
Je ostýchavý jako panenka.

KRUŠINA
To bude těžké namlouvání.

KECAL
Teď ale, kmotře, bylo by nejlíp, kdybyste jako
náhodou sešel se s Míchou v druhé hospodě.
Tady bude hlučno, chystají se k tanci. Já zatím
vyhledám Jeníka a promluvim s ním. (*Lid se schází před
hospodou. Staří zasedají za stoly a mládež se hotoví k tanci.*)

POLKA

SBOR
Pojď sem, holka, toč se, holka,
pokud vábí skočná polka;
ruka v ruce, hledy v hled,
s námi toč se celý svět!
Basa bručí, cimbál cinká,
kolem uší jen to břínká,
pod nohama skáče zem,
věru postát nemůžem.

DĚJSTVÍ DRUHÉ

Výstup 1
Uvnitř venkovské hospody. Jeník a chasa
za stoly při džbánech, v pozadí sedí Kecal.

SBOR
To pivečko to věru je nebeský dar,
vše psoty a trampoty vede nazmar
a sílí a dává kuráže,
ejchuchu!
Bez pivečka by člověk smutný byl zde host;

KECAL (*draws out the contact*)
Here it is! You see? Black on white!
And it's signed by Mícha
and Krušina and witnesses.

MAŘENKA
And what do I care? It is null and void.
I and Jeník didn't
know about it and we'll simply not obey. (*Out.*)

Scene 5

KECAL
Oh, what the world is coming to!

KRUŠINA
Say, where have you left father Mícha and his son,
the most earnest and choicest of all bridegrooms?
It would be fitting if he, himself, spoke to Mařenka.

KECAL
Your are quite right! But he is not accustomed
to talk to womenfolk.
He is as bashful as a small child.

KRUŠINA
That will be difficult courting.

KECAL
Now then, my dear man, it would be best if you met, as
though by chance, with Mícha in the lower inn. It will
be noisy here, they're preparing for dancing. Meanwhile
I shall find out Jeník and I'll have a word with him.
(*The villagers come to the inn. The aged sit down to their
tables, young people start dancing.*)

POLKA

CHORUS
Come on, girls, let's be merry
while the band is playing polkas;
hand in hand and eye to eye
while the whole world swirls, dances!
The brass is booming, cimbals clink,
music's blaring all around us,
the earth itself is on the move,
we can't stand still on our feet.

ACT 2

Scene 1
The interior of a village inn. Jeník and other farmer's
hands sit around tables and drink beer on one side of
the stage, Kecal sitting by himself on the other.

CHORUS
Beer's no doubt a gift from heaven,
it chases away worries and troubles
and imports strenght and courage to men,
ejchuchu!
Without beer we should cut a poor figure;

jet starostí na světě beztoho dost –
a blázen, kdo na ně se váže,
ejchuchu!

JENÍK

Aj, hoši mně věřte,
pravím na svou čest,
že láska nad víno i nad pivo jest,
a jediná na světě radost,
jež blahem naplňuje mladost.

SBOR

Ty's Jeníku,
po uši zamilován.
Jen ať ti to nezkaží
tamhleten pán.

KECAL

No, a stane-li se tak,
nebude mít z toho škody.
Dobrá rada a peníze
jsou dvě páky života,
kdo jich rozumně užívá,
ten se světem nemotá.

SBOR

To pivečko to věru
je nebeský dar, atd.

JENÍK

A láska jediná radost!

KECAL

A peníze! A peníze!
(*Všichni se rozejdou po tanci. Furiant*)

FURIANT

Výstup 2

VAŠEK (*přiloudá se*)

Ma... ma... ma... matička
po... po... povídala,
že... že by rá... ráda
u... u... uhlídala,
kdybych se o... o... ženíl,
svat... svat... svatbu vy... vystrojil;
jest... jest... li k tomu
ne... ne... nedospěje,
celá ve... ve... ves se mi
vy... vy... vysměje.

Výstup 3

MAŘENKA

Vy jste zajisté ženich Krušinovy Mařenky?

VAŠEK

A... ano, ja... jak to... to víte?

MAŘENKA

Což to není na vás vidět?
Jste tak vystrojen!
Celá ves o vás mluví a lituje vás.

there's so much trouble in the world –
that foolish is he who cares too much,
ejchuchu!

JENÍK

My dear lads, believe me,
take my word for it,
love tastes far better than wine or beer,
it's also the only joy, there is
the only lasting source of bliss.

CHORUS

We know, Jeník,
that you are madly in love.
Watch the fellow over there,
he brings bad luck!

KECAL

Well, if it should be true,
no damage would result for him.
For only wisdom and money
are the real forces in life,
he who sensibly does use them
will stand firmly on his feet.

CHORUS

Beer's no doubt
a gift from heaven, etc.

JENÍK

Love is the only joy!

KECAL

And hard money! And hard money!
(*The dance "Furiant"*)

FURIANT

Scene 2

VAŠEK (*coming slowly*)

My...my...my mother dear
sa...sa...said to me
she...she...she...would like
me...me to get married
and...and...and to arrange
for...for...for a wedding;
if...if...if I'll not do it
soo...soo...soon enough,
I'll...I'll...I'll become
a...a...a laughing-stock.

Scene 3

MAŘENKA

You are surely Mařenka Krušinová's bridegroom?

VAŠEK

Ye...yes, ho...how did you...you know?

MAŘENKA

Can't everyone see it for himself?
You are dressed like it!
The whole village talks about you and pities you.

VAŠEK
Li... lituje? A proč?

MAŘENKA
Proto, že Mařenka vás bude šidit,
nebot' má jiného.

VAŠEK
Ja... jakpak může mít jiného, když ma... á mne?

MAŘENKA
Vás? Copak vás zná a vy ji?

VAŠEK
Ne... ne... ne... nezná, ale ví, že já jsem
je... je... její ženich.

MAŘENKA
Ovšem že ví, a proto se těší na to,
jak vás bude šidit
a vás soužit, abyste brzo umřel.

VAŠEK
To... to... to je hrůza! A... a... a... ale
ma... ma... maminka mi řekla, že se mu...
mu... mu... musím oženit!

MAŘENKA
Ovšem, proč by ne?
Tak švarný hoch!
Tady je nevěst,
až nazbyt, jen kdybyste chtěl.

VAŠEK
Já chci!

MAŘENKA
Známt' já jednu dívčinu,
ta po vás jen hoří;
dlouho, dlouho se pro vás
srdce její moří.

VAŠEK
O... o... och, och božíčku!
Jaké štěstí,
když... když dívčina po mně třeští!
Ó, jaké štěstí!
A... ale Mařenka, co by řekla.

MAŘENKA
Nic, vždyť by vám beztoho
po svatbě utekla.

VAŠEK
A má maminka, ta by křičela!

MAŘENKA
Přestala by, nevěstu
jak by uviděla.

VAŠEK
Je... je-li hezounká?

MAŘENKA
Zrovna jak Mařenka.

VAŠEK
Pi...pities me? And why?

MAŘENKA
They know Mařenka will deceive you,
she loves another boy.

VAŠEK
How...how can she love another boy if she's go...got me?

MAŘENKA
You? Does she know you, do you know her?

VAŠEK
She do...do...does not but she knows that I'm
he...he...her bridegroom.

MAŘENKA
Of course she knows that and looks forward to
deceiving
you and make you die soon when you marry her.

VAŠEK
That is aw...awful! Bu...bu...but my
mo...mo...mother, she told me that I simply
mu...mu...must get married!

MAŘENKA
Of course, why should you not get married?
Such a nice boy!
There is plenty of girls here,
if only you wanted.

VAŠEK
I want!

MAŘENKA
I know of a maiden fair
whose love for you is boundless,
longtime is her heart ablaze
with love for you.

VAŠEK
O...o...o, my goodness!
What a luck,
a...a girl has fallen for me!
How lucky I am!
Ye...yes, but Mařenka, what would she say?

MAŘENKA
Nothing, she would as well run away
right after the wedding.

VAŠEK
And my mother, she would shout at me!

MAŘENKA
She will stop the minute
she sees your bride.

VAŠEK
Is...is she pretty too?

MAŘENKA
She's just like Mařenka.

VAŠEK
Je... je-li mladouká?

MAŘENKA
Zrovna jak Mařenka.
Známť já jednu dívčinu,
ta pro vás jen hoří;
dlouho, dlouho se pro vás
srdce její moří.

VAŠEK
O, božíčku, jaké štěstí!
A...a ta že by mne
vskutku chtěla?

MAŘENKA
Oh, kdybyste vy nechtěl,
žalem by umřela,
do vody by skočila,
uhlím by se zdusila,
dnem nocí by plakala,
že vás nedostala.

VAŠEK
Pro... proč plá... pláčete?

MAŘENKA
Protože ji nechcete.

VAŠEK
Já... já bych ji chtěl,
jen... jen kdybych směl.

MAŘENKA
Vy se jen vymlouváte
a tu, jež vás miluje,
láskou umřít necháte.

VAŠEK
Ne... ne... ne... ne... nechám,
je... je-li ja... jako vy,
už... už rád ji mám.

MAŘENKA
Já bych se vám líbila?

VAŠEK
Lí... lí... líbila!

MAŘENKA
Mne byste si vskutku vzal?

VAŠEK
Vza... vza... vza... vza... vzal!

MAŘENKA
Já bych vás milovala,
jako v plénkách chovala.
Tedy ruku na to dejte,
přísahajte, přísahajte,
že Mařenku nechcete,
že se jí na věky věkův
od dneška odřeknete.
Přísahajte!

VAŠEK
Is...is she young as well?

MAŘENKA
She's just like Mařenka,
I know of a maiden fair
whose love for you is boundless;
longtime is her heart ablaze
with love for you.

VAŠEK
O, my goodness!
What a luck...
And...and would she like to marry me?

MAŘENKA
Oh, if you should refuse her,
she would die of sorrow,
she would drown herself, in water,
she would inhale gas to die,
day and night she would but cry
because of your refusal.

VAŠEK
W...why do you...you cry?

MAŘENKA
Because you do not want her.

VAŠEK
I...I should want her
i...if only I could.

MAŘENKA
That is just a foul excuse,
and the girl who's loving you,
will you let her die of love.

VAŠEK
No...no...no...no, I won't,
i...i...if she's li...like you
I...I love her too.

MAŘENKA
Would you like a girl like me?

VAŠEK
I...I sure would!

MAŘENKA
Would you really marry me?

VAŠEK
I...I...I...I would!

MAŘENKA
I would love you very much,
as a baby caress you.
Now then, place your hand in mine
and swear and swear
that you will not marry Mařenka,
that from now on you renounce her
for all time to come.
Swear!

VAŠEK (*rozpačité*)
Přísahati mám?
To... to neudělám.

MAŘENKA
Mařenku kdo bude chtít,
zle se mu zde bude dít,
pomsta ho tu nemine!
Rychle se rozhodněte,
přísahu hned vyřkněte!

VAŠEK (*plaktivě*)
Pří... pří... přísahám!

MAŘENKA
Mařenky se odříkám!

VAŠEK
O... o... odříkám!

MAŘENKA
Nechci ji ni viděti!

VAŠEK
Ni viděti!

MAŘENKA
Nechci o ní slyšeti!

VAŠEK
Ni slyšeti!

MAŘENKA
Znám já jednu dívčinu, atd.

VAŠEK
Oh, božíčku!
Jaké štěstí!

Výstup 4

KECAL
Jak pravím, hezká je, hodná,
bohatá a jmenuje se Běla.

JENÍK
Inu, ale kdož ví, bude-li mne chtít?

KECAL
To je má starost! Jen řekni,
že se Mařenky odříkáš.

JENÍK
Ne, to nejde!
Srdce by mi přitom puklo!

KECAL
Blázni byli, kordy měli!
Hlavní věc jsou teď peníze.

JENÍK
No a ta, co mi dohazujete,
ta má peníze?

VAŠEK (*embarrassed*)
You want me to swear?
I...I won't do that!

MAŘENKA
Bud luck is needed courting he
who wants to have Mařenka,
he won't escape punishment!
Quickly then, make up your mind,
raise your hand and take the oath!

VAŠEK (*weepingly*)
I...I...I do swear!

MAŘENKA
Mařenka I do renounce!

VAŠEK
I...I...I renounce!

MAŘENKA
I don't want to see her ever!

VAŠEK
I won't see her ever!

MAŘENKA
Neither want I hear of her!

VAŠEK
Neither hear of her!

MAŘENKA
I know of a maiden fair, etc.

VAŠEK
O my goodness!
What a luck!

Scene 4

KECAL
As I say, she's lovely, sweet
and also rich and her name is Běla.

JENÍK
Well, but who can guarantee she will like me?

KECAL
That is my business! Just declare that you do renounce
Mařenka.

JENÍK
I can't do it!
My heart would burst for sorrow!

KECAL
Only fools can talk like you do! Money is more
important.

JENÍK
Well, and the one you're proposing,
has she got money?

KECAL
Ovšem!
Nuže, milý chasníku,
dopřej pak slovíčku.

JENÍK
Raději bych poseděl
tam při svém pivíčku.

KECAL
Znáš-li pak mne osobně?

JENÍK
Nemám čest, panáčku, ne,
a vy též neznáte mne?

KECAL
Slyšel sem, že's hodný hoch,
chasník pracovitý,
ale v lásce, v lásce prý's
chlapík šlakovitý.
Máš-li pak též peníze?

JENÍK
Vždyť se mnohý ožení
bez krejcaru v kapse.
Švarné dívky hledí spíš
na švarné zas chlapce.

KECAL
Mně věř, já jsem rozumný
a mám zkušenosti,
bez peněz je ženidlo
jenom hnízdo zlosti.
Odkud jsi, pověz mi,
dám ti dobré rady,
znám se ve všem všady.

JENÍK
Z daleka, pane, jsem z daleka,
až z moravských hranic.

KECAL
Tam se ožeň! Zdejší panny
nestojí už za nic.

JENÍK
Možná, že ty ostatní,
ale má Mařenka
ta je pravý diamant,
nejkrasší krásenka.

KECAL
Každý jen tu svou
má za jedinou,
všecky krásy světa
v ní vidí,
až přijdou časy,
kdy ho ošidí.
Potom lituje,
když už pozdě je
bycha honiti.
Potom běduje,
když už se nedá
čeho měniti.
Rozumný však muž, povážlivý,

KECAL
Plenty!
Now then, my dear man, will you
listen to a word or two?

JENÍK
I would rather sit and drink beer
like the others do.

KECAL
Do you not know who I am?

JENÍK
I don't think so, Sir,
neither know you who am I!

KECAL
I've heard you're a fine chap,
honest and hard-working,
but pigheaded as a lover,
they say, as a lover.
Do you also have money?

JENÍK
Many a man gets married
without having money.
Lovely girls as you know
look for handsome boy-friends.

KECAL
You can take my word for it,
trust my experience,
married life without the means
is a source of worries.
Where do you hail from, tell me,
I'll give you a counsel,
I know all there's to it.

JENÍK
Far away is my home, far away,
on the Moravian borders.

KECAL
There do marry! Our maidens
are just good-for-nothing.

JENÍK
Maybe all the others are,
but my Mařenka,
she's truly a jewel,
the lovelies of beauties.

KECAL
Every man maintains
his wife is the best
and is deaf and blind
to her faults,
when she does deceive him
in the end,
he feels really sorry
but what's done cannot
be undone again.
Then he starts lamenting
when it's much too late
to change anything.
But a thoughtful fellow, master of his wits,

ještě před svatbou vystřízliví,
počítá, co mu to vynese,
a když nic – pak chytře vyhne se.

JENÍK
Co tím míníte říci?
Já vám nerozumím.

KECAL
Že o lepší nevěstě
pro tebe, hochu, vím. –
Znám jednu dívku, ta má dukáty!

JENÍK
Zná jednu dívku, ta má dukáty!

KECAL
A chalupu dostane od táty!

JENÍK
A chalupu dostane od táty!

KECAL
Dvě krávy má a hezké telátko,
hus, kachen dost a nějaké selátko,
kus pole má a novou almaru,
no, to by bylo něco ku zdaru!

JENÍK
Dvě krávy má a hezké telátko, atd.

KECAL
No, to by bylo něco ku zdaru!

OBA
Znám jednu dívku, ta má dukáty!
A chalupu dostane od táty!
To by bylo něco ku zdaru!

KECAL
Odřekneš-li se Mařenky,
vyplatím ti také něco.
Ano, tu má ruka na to,
sto zlatých ti dám za odstoupení.

JENÍK
Jenom sto zlatých?
To je málo peněz za tak mnoho lásky.
Tak lacino ji neprodám.

KECAL
Nuže, tedy dvě stě dám!

JENÍK
To je všechno málo.

KECAL
Tedy tři sta! Činím to jen proto,
aby bylo bez dlouhých procesů.
Nepoddáš-li se nyní, tedy nasadíme všechny
páky a vytáhneme tě konečně přec odtud.
Nebudeš pak mít nevěsty, ani tři set zlatých.

JENÍK
Tak, tak, ale kdopak ty tři sta mi vyplatí?

starts to do his thinking before marrying,
if here be no profit for himself in it,
he can quickly retreat – and he quits.

JENÍK
What do you try to tell me?
I do not understand!

KECAL
That I know about a better
bride for you, young man. –
I know a girl she's got the money!

JENÍK
He knows a girl she's got the money!

KECAL
And a cottage she will get as dowry!

JENÍK
And a cottage she will get as dowry!

KECAL
She owns two cows and a lovely calf,
plenty of geese and ducklings and pigs,
she owns a field and a new cupboard, too,
that would be really something to start with!

JENÍK
She owns two cows and lovely calf, etc.

KECAL
That would be really something to start with.

BOTH
I know a girl she's got the money!
And a cottage she will get as dowry!
That would be really something to start with!

KECAL
And if you renounce Mařenka
I shall also pay you something.
Yes, yes, here is my hand on it,
one hundred guldens will you get from me.

JENÍK
Only one hundred?
That's too little money for so much
affection. I won't sell her for such a trifling sum.

KECAL
Well, then I'll give two hundred!

JENÍK
Little, much too little.

KECAL
Three hundred then!
I'm doing it only to avoid intricate
procedure. Should you not give in now, we'll mobilize
all our resources and eventually drive you out of here.
You'll then have neither a bride nor the three hundreds.

JENÍK
So, so, but who'll pay me the three hundred guldens?

KECAL
Já sám!

JENÍK
Vy? Snad ne za sebe?
Vám svou Mařenku neprodám ani za milión.

KECAL
Nebud' hloupý! Pro sebe ji nechci!
Mám jedné ženy už až po krk!
Což nevíš, že vyjednávám za syna
souseda Tobiáše Míchy?
Jak bude věc potvrzena,
dostaneš tři sta,
ale pak hned hajdy odtud!

JENÍK
Nuže, staniž se! Tři sta jsou tři sta!
Peníze na dřevo a bude konec!
Ale to vám pravím, že Mařenku nikdo jiný
dostati nesmí, nežli syn Tobiáše Míchy!
Sice z naší smlouvy nebude pranic.

KECAL
I, zlatoušku, toť se rozumí,
že ji jiný nedostane nežli
Míchův syn.

JENÍK
A já ji jinému nikomu nepřenechávám
nežli Míchovu synovi, vyhradím si to ve smlouvě.

KECAL
Učiníme smlouvu hnedky
a přivoláme si svědky.

JENÍK
Ještě slovíčko!!

KECAL
Mluv!

JENÍK
Dále tam vpíšete, že jakmile
Mařenka a Míchův syn si
ruce podají a v sňatek svolí,
ustane otec Mícha od naléhání
na Mařenčina otce stran dluhu.
Jsou dočista vyrovnáni.

KECAL
Ano, do smlouvy všecko dám!
(*Odejde*)

Výstup 5

JENÍK
Až uzříš, komus
koupil nevěstu,
smutně nastoupíš
zpáteční cestu. –
Jak možná věřit,
že bych já prodal
svoji Mařenku,

KECAL
I shall!

JENÍK
You? Not on your behalf? Not for a milion would I sell
Mařenka to you.

KECAL
Don't talk nonsense! It's not me who wants her!
One woman is enough for me!
Don't you know that we are negotiating on behalf of
Tobiáš Mícha's son? As soon as
the matter is settled
you'll get your three hundreds
and will have to clear out!

JENÍK
Well then, I agree! Money is money!
Pay me the three hundreds and there you are!
But let me tell you that Mařenka must not be married to
anyone else but the son of Tobiáš Mícha!
If not our agreements is void.

KECAL
Young man, that's our understanding,
no one else will get her
or will be able to but Mícha's son.

JENÍK
And I am ceding her to no one else but to Mícha's son
and there must be a clause in the contract to this effect.

KECAL
We shall call in the witnesses
and make the contract right away.

JENÍK
Just one more word!

KECAL
Speak!

JENÍK
You will add futher that as soon as Mařenka and
Mícha's son consent to marry each other, neighbour
Mícha shall abstain from pressing for the payment of
the sum Mařenka's father owes him.
This debt will be wiped out.

KECAL
All right, we shall put it in.
(*Out.*)

Scene 5

JENÍK
When you find out whom
you have bought a bride,
you will sadly
return home. –
How could they believe
I would ever sell
my Mařenka,

drahou Mařenku,
andílka svého,
pro něž mi není
nic obtížného!
Ni za tisíce bych neodstoupil,
na celém světě
rovné jí není,
vždyť jenom láska
lásku ocení.

Výstup 6

KECAL
Pojďte, lidičky,
pozor dejte,
naší smlouvě
svědectví dejte.

SBOR
Pozor dáme,
svědectví dáme.

KECAL
Tu na papíru
zaznamená se,
co vykoná se.

SBOR
Zaznamená se,
co vykoná se!

KECAL (*sedne ke stolu a píše*)
Tímto já se zavazuji,
že svou milou odstupuji.

SBOR
Tímto se on zavazuje,
že svou milou odstupuje.

JENÍK
Nikomův však jinému,
nežli velectěnému
synu Tobiáše Míchy.

KECAL
Synu Tobiáše Míchy.

JENÍK
Jestliže jí miluje,
srdce své jí věnuje,
a před svědky bez nucení
vyřkne, že se s ní ožení.

KECAL
Vše zapsáno, jak žádáno.

SBOR
Jak jen možná,
že odstoupil
milěnku?

KRUŠINA (*k Jeníkovi*)
Nikdy bych byl neuvěřil,
že tak dobré srdce máš,

dearest Mařenka,
beloved maiden,
for whom I would gladly bear
the worst cross!
Not for thousands would I ever forsake her,
there is no other
like her in the world,
only those who love
know what love really means.

Scene 6

KECAL
Come inside, people,
listen to me,
come and witness
the contract we'll make.

CHORUS
We are all ears,
we shall bear witness!

KECAL
Here on this paper
we shall put down
what we've agreed to do.

CHORUS
It shall be put down
what they will do!

KECAL (*sitting at the table and writing*)
Hereby do I now agree
to renounce and cede my sweetheart.

CHORUS
Hereby does he now agree
to renounce and cede his sweetheart.

JENÍK
I agree to cede her only
to the honourable
son of Tobiáš Mícha.

KECAL
To the son of Tobiáš Mícha.

JENÍK
If there's no doubt that he loves her,
bears her a strong affection
and decides of his own free will
that he'll marry her.

KECAL
All is written as demanded.

CHORUS
Is it really true
that he renounced
his sweetheart?

KRUŠINA (*to Jeník*)
I would never have believed
that you are so kindhearted,

že, bys z nesnází nás vytrh',
dobrovolně se poddáš.

KECAL

Ještě nejsme u konce.
Sluší doložit,
že jsme se zavázali
Jeníkovi tři sta zlatých vyplatiti;
za tři sta on se nám poddal
a svou Mařenku prodal.

SBOR

Aj, toť hanba, věru hanba
prodati milenku svou.

KRUŠINA (*k Jeníkovi*)

Beru teď svou chválu zpět,
takového hanebníka
jako tys, neviděl svět.

KECAL

Punctum-satis-písek na to,
podepište se,
nejprv ty, Jeníku,
potom svědkové!

JENÍK (*chladně se podepíše*)

Zde můj podpis – Jeník Horák.

KRUŠINA (*podepíše se*)

Věřu, jsem teď tomu rád,
naučil jsem se tě znát!

SBOR (*v udivení*)

Prodal svou milou
za tři sta:
nenít věru drahá!
Hanba, hanba!

DĚJSTVÍ TŘETÍ

Výstup 1

Náves jako v prvním dějství

VAŠEK

To... to mi v hlavě le... leží,
o... o život mi bě... běží;
je... jestli mne otra... ráví,
vše... všeho mne tu zba... zbaví,
Va... Vašek umřít mu... musí,
oh, oh, co při tom zku... zkusí.
To... to mi v hlavě le... leží,
o... o život mi bě... běží.

Výstup 2

PRINCIPÁL

Ohlašujeme slavnému publikum, že se tu dnes,
jakožto při slavné pouti, provozovati bude znamenitá,
nikdy předtím nevidaná komedie na provaze, na koni
i na zemi, kdežto zvláště slečna Esmeralda Salamanka

that in order to relieve us
you will make such a sacrifice.

KECAL

We've not finished, there's a clause.
It is but fair to make it clear
that we've obliged ourselves
to pay to Jeník three hundred guildens;
in consideration whereof
he has bartered Mařenka.

CHORUS

That is shameful, really shameful,
to barter one's sweetheart in this way.

KRUŠINA (*to Jeník*)

I retract my praising words,
never in my life have I seen
a scoundrel like you are.

KECAL

Punctum-satis-sand the paper,
sign your names,
first of all you, Jeník,
then the witnesses!

JENÍK (*singing his name*)

Here it is then – Jeník Horák.

KRUŠINA (*singing too*)

I am glad it happened,
I at least have learned to know you!

CHORUS (*amazed*)

He has for three hundred guildens
bartered his sweetheart;
quite a bargain 'tis!
Shame on you!

ACT 3

Scene 1

The village green as in Act I.

VAŠEK

I...I can't get it off my...my mind,
my...my life is at...at stake;
will...will she really poison me,
de...deprive me of every...rything?
Va...Vašek, poor man, has to...to die,
oh, oh, how much he I'll suffer thereby.
I...I can't get it off my...my mind,
my...my life is at...at stake.

Scene 2

PRINCIPAL

We announce to the public that today, on the occasion
of your fair, a hitherto unseen will be presented to you
here by our troupe, both on earth and in the air, where
especially Miss Esmeralda Salamanca will perform

prováděti bude znamenité a neslýchané skoky, pak opravdový jeden Indián z Otahitánských ostrovů, padesát tisíc mil odtud vzdálených, polykati bude židli... (é) vidličky a nože, načež pak vystoupí nejznamenitější kus, totiž živý americký medvěd bude se producírovati slavnému publikum se zvláště drezírovanými kumšty, a konečně se slečnou Salamankou sem zvláště z Frankrajchu přivezeným kankánem. Ke kterémužto představení slavné publikum se vši úctou a vážností se zve! Však malou zkoušku uhlídá slavné obecenstvo ihned.
Hola! Začněte!

TANEC KOMEDIANTŮ

VAŠEK (*po tanci*)
Je... je... je... je, to bude hezké a ta... ta
i... Indiánka má ha... ha... hezké nožičky.

ESMERALDA (*Vaškovi se pokloníc*)
Panáček nás taky navštíví?

VAŠEK
A... a... ano! Rád bych vi... vi...
viděl vás na provaze.

Výstup 3

INDIÁN (*přikvapí u vytržení*)
Pane principál! Stalo se velké neštěstí!
Franta se opil v dolejší hospodě tak,
že se nemůže na nohy ani postavit
a nechce dnes mermomocí dělati medvěda.

PRINCIPÁL
Jakže? Jakže? Náš nejpěknější kus?
Medvěd by nevystoupil?
Slavný kankán by se neprovozoval?
Ne, ne, to nemůže, to nesmí být!
Musíme hledati jiného, snad
někdo ze vsi, některý kluk?

INDIÁN
Ten by to vybrebtal, a lidé by se nám smáli.
Kde ho také hned vzít?
Musí být vyrostlý,
aby se mu medvědí kůže hodila.
Lidé se tam už scházejí,
nezbývá už ani času
někoho hledati.

PRINCIPÁL
U všech všudy! Esmeraldo!

VAŠEK
Ach, ta... ta u... umí mluvit.
Tu bych si hned... hned vzal.
To by by... by... by... byla radost,
co... celá ves by... by se ko... ko... koukala.

ESMERALDA
Mně se líbíte,
já bych vás také chtěla!

amazing dances on the tightrope, she will be followed by a veritable Indian from the Otahiti Islands which are at least fifty thousand miles from here and he will swallow wive...(e) knives and forks, but the best number comes last, namely a real, live American bear who, tamed and trained by Miss Salamanca will perform before you and dance with her the latest French dance! To which performance with all due respect I permit myself hereby to invite you! A short rehearsal you will see at once.
On with the show!

DANCE OF COMEDIANS

VAŠEK (*after the dance*)
Oh...oh...oh...oh, that will be lovely and that...that
I...Indian girl what lovely le...le legs she's got.

ESMERALDA (*making a bow to Vašek*)
Young man, I hope, will visit our show?

VAŠEK
Of...of...of course! I would like to see...see...see
you on the tightrope.

Scene 3

THE INDIAN (*excited rushes in*)
Mr. Principal! Mr. Principal! Someting terrible has happened! Frank has been drinking in the lower inn and is so drunk that he can hardly stand on his feet, and what's more, he refuses to do the bear number today.

PRINCIPAL
What? What? Our best number?
The bear would not appear?
Can-can would not be danced?
No, no that cannot, that must not be!
We must look for a substitute,
among local boys, perhaps?

THE INDIAN
They would talk and people would laugh at us.
And, besides, where to take him?
He must be of the correct size,
otherwise the bear-skin would not fit him.
People are already gathering,
there's not much time
left for finding somebody.

PRINCIPAL
Damn it! Esmeralda!

VAŠEK
My, she...she knows to...to talk.
This one I'd take right a...away.
That wou...wou...would be fun, the who...
whole village wou...would e...envy me.

ESMERALDA
I like you,
I, too, would love to marry you!

VAŠEK
Chtěla by... by... by... byste mne?

INDIÁN
Tomu by ta medvědí kůže slušela,
jako by mu byla přirostla.

PRINCIPÁL *(ke komediantům)*
Jděte a vyhlašujte dále po vsi.
Já tady promluvím s panáčkem.
*(Indián a komedianti odcházejí,
bubnujíce první pochod.)*

PRINCIPÁL
No, panáčku, když se vám Esmeralda líbí,
můžete ji dostat.
Pojďte s námi, hrajte komedii
a ostatní se pak
poddá samo sebou.

VAŠEK *(udiven)*
Ko... komedii? Já... já to ne... ne... neumím.

ESMERALDA
Má láska vás všemu naučí.

VAŠEK
Láska? To je hezké!

PRINCIPÁL
Budete se míti u nás dobře.
Dluhů... eh, peněz máme vřdycky nazbyt,
jíst a pít, co hrdlo ráčí a plnou svobodu,
a svoboda frajkumštýřů znamená mnoho.
Vůbec stav komediantský jest vlastně stav
všech stavů, kumstus kumstorum, jak se po
latinsku říká. Skoro všichni lidé jsou více méně
komedianti, jenže ne každý svou komedii
tak dobře prováděti umí, jako my, jako my.

ESMERALDA
Nuže, můj drahý! Přistupte k nám,
má láska vám bude sladkou odměnou.

PRINCIPÁL
Nebudete vázán. Učiňte jen zkoušku,
jenom jednu, jenom dnes!

ESMERALDA
Ano, dnes, jenom dnes, a pak,
můj zlatoušku, a pak budu vaše!

VAŠEK
A co... co má... mám hrát?

ESMERALDA
Kankán!

VAŠEK
Ka... ka... kankán? Co to je?

ESMERALDA
Budete tančit. Já s vámi a vy se mnou.

VAŠEK
Mo... mo... moje máma!

VAŠEK
You wou...wou...wou...would?

THE INDIAN
That bear-skin would fit
him like cut to measure.

PRINCIPAL *(to the comedians)*
Move on and herald the show.
I'll have a talk with the youngster.
*(The Indian and the the comedians go out tuning the
introductory march.)*

PRINCIPAL
Well, young man, if Esmeralda does appeal to you,
you can have her.
Come with us, play the comedy
and the rest will adjust
itself in due time.

VAŠEK *(astonished)*
Co...comedy? I...I don't know ho...ho...how it's done.

ESMERALDA
My love would teach you everything.

VAŠEK
Love? That would be fun!

PRINCIPAL
You'll enjoy life with us. There is always plenty of
debts...eh, money, meat and drink to one's heart desire
and fullest freedom, and mind you, artists' freedom
counts for much. The social status of the comedians
tops all others in importance, cumstus cumstorum, as
they say in Latin. Why, all of the people play comedy
the only difference being that not everybody does his
particular part as perfectly as we do ours.

ESMERALDA
well then, my darling! Join our troupe and my
love will be a sweer reward to you.

PRINCIPAL
Give it a trial. Without any obligation, only
today, only once!

ESMERALDA
That's it, only once, today and then,
my darling dear, I shall be yours!

VAŠEK
A...and my pa...part?

ESMERALDA
The can-can!

VAŠEK
The can...can...can...can-can? What is that?

ESMERALDA
You will dance like this. You with me and I with you.

VAŠEK
Bu...bu...but my mother!

ESMERALDA
Ta vás nepozná!

PRINCIPÁL, ESMERALDA
Milostné zvířátko
uděláme z vás,
kolem hrdla dáme
pozlacený pás.
Přehezka škraboška
skryje tvářičky
a v měkounké botky
dáme nožičky.
Budete jak Mílek
krásně vypadat,
svět zajásá, když vás
uzří tancovat.
Milostné zvířátko
uděláme z vás...
(*Všichni mimo Vaška odejdou.*)

Výstup 4

VAŠEK (*jako v udivení*)
Oh, já ne... nešťastný! Všecky mne chtějí
mi... mi... milovat a... a zabít!

HÁTA
Aj, proč jsi tak smuten, Vašíčku?
Bud' vesel, synáčku! Ožeň se a bude ti blaze na zemi.

VAŠEK
Já... já... já se bojím!

HÁTA
Čeho se bojíš, drahoušku?
Vždyť se ti nic zlého nemůže stát;
dostaneš ženu a to je
nejlepší věc na světě.

KECAL
Ba věru! Vašíček podepíše
smlouvu a bude všecko v pořádku.

VAŠEK
Na... na... nač se ma... ma... mám podepsat?

MÍCHA
Že si vezmeš Mařenku Krušinovu za ženu.

VAŠEK
Já... já ji ne... ne ... nechci.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
Aj, jakže? Jakže, nechce ji?
Copak, copak se přihodilo?
Mluv, Vašku, co tu myšlenku
ti do hlavy vložilo?

VAŠEK
O... ona by mne o... otráвила,
ži... života mne zba... zbavila.

ESMERALDA
She won't recognize you!

PRINCIPAL and ESMERALDA
We shall make a graceful,
little bear of you;
we shall put a golden
collar round your neck.
Nobody will know your face
behind the attractive mask,
legs and feet shall be protected
by the softest boots.
A very stately figure
will you, indeed, cut,
the world will rejoice
when it sees you dance.
We shall make a graceful
little bear of you...

Scene 4

VAŠEK (*astonished*)
Oh, dear me...dear me! All of them want to lo...lo...
love me and to...to kill me!

HÁTA
Why are you so sad, Vašek? Cheer up, my little boy!
Marry and happiness on earth will be yours.

VAŠEK
I'm...I'm...I'm afraid!

HÁTA
What are you afraid of, darling?
Nothing bad can happen
to you; you will get a wife and that's
the best thing in the world.

KECAL
That's right! Vašek will sign the contract and everything
will be in order.

VAŠEK
W...w...why must I...I...I...I sign it?

MÍCHA
To confirm that you'll marry Mařenka Krušinová.

VAŠEK
I...I don't wa...wa...want her.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
What? He does not want her?
What, what could have happened?
Speak, Vašek, tell us who has put
this thought into your head?

VAŠEK
She...she would po...poison me,
de...deprive me o...of my life.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
Jaký to hloupý nápad!
Mluv, kde jsi to sebral?

VAŠEK (*tajemně*)
Mně to ně... ně... někdo dnes povídal.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
Kdo byl ten prostopášník?

VAŠEK
Jakás panenka.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
A co ti pověděla?

VAŠEK
Je hezounká mne ráda má.

HÁTA
A znáš-li ji?

VAŠEK
Ne... neznám.
(*Schová se bázkivě.*)

HÁTA, KECAL, MÍCHA
V tom vězí nějaký podvod.
Není v tom nikdo jiný,
než ten pacholek sám.
Já všechno vyzkoumám.
On všechno vyzkoumá.
(*Rychle vstoupí Krušina, Ludmila, Mařenka*)

MAŘENKA
Ne, tomu nevěřím,
pouhé to šálení,
můj drahý Jeníček
tak bezbožný není!

KRUŠINA
A přec to pravda je.

KECAL
O čem pochybuje?

KRUŠINA
Že Jeník ji prodal.

KECAL
Viz! Zde se podepsal.
Tři sta mu vyplatíme
a tak se ho sprostíme.

MAŘENKA
Ó, hanebné to šálení –
ó, mužské srdce klamné.
Sám přísahal, že celý svět
by obětoval za mne.

KRUŠINA
Nuž, utiš se, Mařenko,
aspoň's ho poznala
a víš, jak jsi se v milém
svém trpce zklamala.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
What a stupid thought is this!
Where did you get it? Speak!

VAŠEK (*mysteriously*)
Someone has to...to...told me secretly today.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
Who was it, who's the scoundrel?

VAŠEK
A pretty maiden.

HÁTA, KECAL, MÍCHA
And what did she tell you?

VAŠEK
She's so beautiful – she loves me, too.

HÁTA
Do you know her?

VAŠEK
I...I...don't.
(*Goes out timidly.*)

HÁTA, KECAL, MÍCHA
There is a trick somewhere.
There's nobody else behind it
than that young fellow himself.
I'll quickly make it out.
He'll quickly make it out.
(*Krušina, Ludmila, Mařenka enter quickly. The foregoing
without Vašek.*)

MAŘENKA
No, no, I don't believe,
it's just an ugly dream,
my darling Jeník is not
as godless as that!

KRUŠINA
And yet it is the plain truth.

KECAL
What are her doubts about?

KRUŠINA
That Jeník has sold her.

KECAL
Look here! His signature.
We shall pay him three hundreds
and so shall get rid of him.

MAŘENKA
O what a hateful trick is this –
how false can be a lover's heart.
He took an oath to sacrifice
the world if need be for me.

KRUŠINA
Well, calm yourself, Mařenka,
at least you know him now
and realize what a mistake
it was to trust him.

KECAL
Nuž, podepiš, panenke,
i Vašíček – kde je?

LUDMILA
Aj, vizte tamto zase
na hrázi zevluje.

MAŘENKA
Já nikdy nepodpíšu,
já nechci Vaška mít,
raději samotinká
chci věčně věrně žít.

LUDMILA, HÁTA, KRUŠINA, MÍCHA, KECAL
Nedá se jinak dělat,
to musí, to musí být.

KECAL
Hej, Vašku, hej, Vašíčku,
pojď sem pak na chvíličku!

KECAL
So sign your name here, lassie,
and Vašíček – where's he?

LUDMILA
Oh, there he is again,
at the pond, idling his time.

MAŘENKA
I'll never sign to marry him,
I won't be Vašek's wife,
I'll rather live alone
and never break my vow.

LUDMILA, HÁTA, KRUŠINA, MÍCHA, KECAL
There's nothing else to do,
you really must, must marry him.

KECAL
Hey, Vašek, hey, Vašíček,
come here for a little while!

Výstup 5

VAŠEK (*velmi ostýchavě*)
Co... co pořáde chcete?
(*Spatří Mařenku.*)
A ta... ta... ta to byla.

LUDMILA, HÁTA, KRUŠINA, MÍCHA, KECAL
Mařenka že ta to byla?

VAŠEK
Ano, ano, ta to byla!

VŠICHNI
Co tě tak postrašila?

VAŠEK
Ta... ta mi povídala,
že by mně milovala.

VŠICHNI
Nuž, to je Mařenka,
budoucí žena tvá.

VAŠEK
Ta... ta se mi líbí.

KECAL
Tak tedy bez procesů
a beze všech excesů
podepište smlouvu hned!

MAŘENKA (*pláče*)
Tak mne nechte chvíli,
já si rozmyslím.

VŠICHNI
Rozmysli si, Mařenko,
rozmysli,
na své štěstí
dobře pomysli!

Scene 5

VAŠEK (*very shy*)
Tell...tell me what you want?
(*Perceiving Mařenka.*)
It wa...wa...was she, it's she.

LUDMILA, HÁTA, KRUŠINA, MÍCHA, KECAL
Mařenka, she it was?

VAŠEK
She, she it was who told me!

ALL
Who frightened you out of your wits?

VAŠEK
She...she was it who told me
that she would love me.

ALL
Well then, she's Mařenka,
she's your future wife.

VAŠEK
She...she is whom I like.

KECAL
Well then, let us put an end
to this comical mess
and sign the contact at once!

MAŘENKA (*weeping*)
Give me at least a while,
I'll make up my mind.

ALL
Make up your mind, Mařenka,
take your time,
think it over really,
think of your life!

Máš cestu před sebou
převábivou,
nedej se svésti
svéhlavostí svou,
rozmysli si Mařenko,
rozmysli,
na své štěstí
dobře pomysli!

MAŘENKA

Ano, dobře rozmyslím.
(*Všichni mimo Mařenku odejdou.*)

Výstup 6

MAŘENKA (*sama*)

Oh, jaký žal! Jaký to žal,
když srdce oklamáno! –
Však přece ještě nevěřím,
ač stojí tam napsáno. –
Nevěřím, až s ním promluví,
snad ani o tom neví! –
Ó, kým se mi v nesnázi té
skutečná pravda zjeví! –
Ten lásky sen, jak krásný byl,
jak nadějně rozkvítal,
a nad ubohým srdcem mým
co tichá hvězda svítal.
Jak blahý život s milencem
v snu tomto jsem si přála,
tu osud přivál vichřici
a růže lásky zvadla.
Ne, ne, není možný taký klam;
tenť smutnou byl by ranou,
a rozplakala by se zem
nad láskou pochovanou!
Ten lásky sen, atd.

Výstup 7

JENÍK (*přikvapí*)
Mařenko má, Mařenko má,
hvězdo mého žití!
mluv, jak stojí naše věc,
a čeho se nadítí?

MAŘENKA

Jdiž pak! Ty jsi mne oklamal,
ty's hanebně se choval! –
Kterak jsi snížil sebe sám,
že jsi mé srdce prodal. –
Mluv! Je to pravda, čili nic?
Ano, neb ne – ni slova víc!

JENÍK

Jen dovol, abych ti vyložil.

MAŘENKA

Já nechci žádných výkladů!
Rci, pravdivě-li psáno.

You have before you
an alluring choice,
let not your stubbornness
lead you astray,
make up your mind, Mařenka,
take your time,
think it over really,
think of your life!

MAŘENKA

Yes, I'll make up my mind.
(*All except Mařenka out.*)

Scene 6

MAŘENKA (*alone*)

Oh, what a grief! What burning pain
when a loving heart's deceived? –
But I don't as yet believe it
though it stood there black on white. ..
Don't I believe it, till I hear from him,
he does not, perhaps, know about it. –
Oh how I yearn to know the truth
in this difficult moment! –
That dream of love how fair it was,
how hopefully it blossomed,
and over my pitiful heart
it like a star was rising.
What blissful life that dream has seemed
to promise me for ever,
but fate has ordained otherwise
and all my hopes have withered.
No, such a deceit cannot be;
that would, indeed, be cruel,
and earth itself could not resist
to mourn the death of our love!
That dream of love, etc.

Scene 7

JENÍK (*coming hastily*)
Mařenka mine, Mařenka mine,
you are my lucky star!
O say how did you fare
and what we two can hope for?

MAŘENKA

Go away! You have deceived me
and miserably failed me! –
O how you have disgraced yourself
through your ignoble barter.
Speak up! Is it true or not?
Say yes or no-not a word more!

JENÍK

Allow, me, please, to explain to you.

MAŘENKA

I do not want to hear excuses!
Is it or not your signature?

JENÍK
Nuž tedy: Ano, ano, ano!

MAŘENKA (*pláčtivě*)
Nuž tedy, jdi a neobjev
se mi před tváří více!

JENÍK
Jen dovol mi, bych zulíbal
tvé krásné, drahé líce.

MAŘENKA
Naší už lásky konec je,
a já – já si vezmu Vaška!

JENÍK (*směje se*)
Ha, ha, ha, aj toť by byla rozkošná,
veselá věru fraška!

MAŘENKA
Tak? Ty se ještě vysměješ?

JENÍK
Mámť věru proč se smáti –
jen dovol, bych ti vyložil!

MAŘENKA
Já nechci poslouchati!

JENÍK
Tak tvrdošíjná, dívko, jsi,
že nechceš pravdu zvědět!
Což mohl bych do tváří tvých
tak směle přímo hledět?
Tak tvrdošíjná, dívko jsi,
že nechceš pravdu zvědět!

MAŘENKA
Tak ošemetný muž jsi ty,
nechci o tobě vědět,
ni do falešných tváří tvých
co živa více hledět!

Výstup 8

KECAL
Hle, hle, chasníku, čekáš už na peníze?
No, měj jen malé strpení?
Jak bude smlouva podepsána, budeš
vyplacen na krejcar.

MAŘENKA
Ha, té hanebnosti!

KECAL
No, a ty, Mařenko, vezmeš si syna Míchova?

JENÍK
Toť se rozumí, že si ho vezme,
a nikdo jiný ji dostati nesmí, na to přísahám!

KECAL
Tys hodný hoch a máš z toho rozum.

JENÍK
Well then, listen: It is, it is, it is!

MAŘENKA (*weeping*)
Go away then and don't come
to me ever again!

JENÍK
Just allow me to embrace you
and to kiss your lovely lips.

MAŘENKA
Finished and gone is our love,
and I – I shall marry Vašek!

JENÍK (*laughing*)
Hahaha, that would be a delightful
and gay frolic, indeed!

MAŘENKA
How do you dare to laugh at me?

JENÍK
I've a good reason to laugh –
just allow me to explain to you!

MAŘENKA
I do not want to listen!

JENÍK
Are you really so stubborn, dear,
that you won't learn the truth?
How could I look into your eyes
if I had such a guilt?
Are you really so stubborn, dear,
that you won't learn the truth?

MAŘENKA
Your're such a faithless man that I
want quickly to forget you,
nor will I ever again care
to see you in my lifetime!

Scene 8

KECAL
Well, so you are still here, my young man, waiting for
your money, aren't you? Well, have still a little patience!
As soon as the contract is signed you'll get your money
without fail.

MAŘENKA
Oh, what shamelessness!

KECAL
Mařenka, will you marry Mícha's son?

JENÍK
You can count on that, she will marry him, and no one
else will be able to get her, I swear to that!

KECAL
You are a brave boy and know what you're doing.

MAŘENKA

Tys hanebník a lhář. – Ne, ne, teď zrovna ne, nevezmu si ho a kdybych měla umřít!

JENÍK *(ke Kecalovi)*

Co mi dáte, když ji přemluvíím,
aby si vzala syna Míchova?

MAŘENKA

Jakže?

Ty mne ještě chceš k tomu přemlouvati?
Ne, takového něco svět
ještě neviděl a neslyšel!

JENÍK

Utiš se, dívko, utiš se
a důvěřuj v slova má!
Vždyt nevíš, jaké za tím vším
se štěstí pro tě chová.
Syn Míchův tebe miluje,
jak nikdo na tom světě.
I věř, že z toho sňatku ti
plno blaha vykvete.
Utiš se, dívko, utiš se
a důvěřuj v slova má!

MAŘENKA

Ó, Bože, ó, Bože, slova tvá
mne věru usmrcují.

KECAL

Já neslyšel jsem moudřejších
a všemu přisvědčuji.
Teď přivedu sem rodiče
a svědky zavoláme
a všemu tomu zdráhání
už konec uděláme.

MAŘENKA

Já přivolám sem rodiče
a všechny svoje známé
a okamžení trapnému
už konec uděláme.

JENÍK

Teď přiveďte sem rodiče
a svědky zavoláme,
a celé komedii té
už konec uděláme.
(k Mařence)
Což ještě nepochopuješ?

MAŘENKA

Jdi! Co tu ještě chceš?
(Jeník poodstoupí.)

Výstup 9

SBOR

Jak jsi se, Mařenko, rozmyslila,
mluv, by se věc dobře ukončila!

MAŘENKA

You're a scoundrel and a liar! – No. I'll not marry him,
never, and though I had to die!

JENÍK *(to Kecal)*

What will you give me if I talk her into marrying
Mícha's son?

MAŘENKA

What?

You want to talk me over to marry him?
The world has never seen or heard of such a monstrous
undertaking!

JENÍK

Calm down, calm down, dear,
and do not mistrust my words!
You don't know the happiness
which awaits you at the end.
Mícha's son does love you
like no one ever loved you in this world.
You must believe this marriage
will bring you happiness.
Calm down, calm down, dear,
and do not mistrust my words!

MAŘENKA

O heaven, heaven, these words
go like a dagger through my heart.

KECAL

I never have heard wiser words
and cannot but confirm them.
Now I shall call in your parents
and all the other people
and we shall put an end to this
embarrassing situation.

MAŘENKA

I shall now call in my parents
and all my other friends
and we shall put an end to this
embarrassing situation.

JENÍK

Yes, go and bring the old folks in
and call the other people,
it's about time for all of us
to end this comedy.
(to Mařenka)
Why? Don't you understand as yet?

MAŘENKA

Go! What else do you want?
(Jeník steps back.)

Scene 9

CHORUS

Whathave you decided, Mařenka, speak, tell us what do
you propose to do!

MAŘENKA (*pro sebe*)
Já pomstím se a učiním,
v co on snad sám nevěřil.
Ó, křivě, křivě, Jeníku,
jsi střely své zaměřil!
(*ke všem*)
Já učiním, jak žádáte.

VŠICHNI
Bud' zdráva, Mařenko!
Tak konec všemu rozbroji,
a svatba hned se vystrojí!

JENÍK (*předstoupí*)
Ba, svatba vystrojí se hned
a veselit se bude svět!

MÍCHA, HÁTA (*v úžasu*)
Hle, Jeník. Kde se tady vzal?

JENÍK
Nuž, otče, dosti dlouho jsem
se v cizině už potloukal.
Jest, tuším, svrchovaný čas,
bych domů podíval se zas.

KECAL
Aj, pravda-li či pouhý sen,
že prostý, chudý chasník ten,
jest Jeník, starší Míchův syn?
Vždyt praveno, že jest vojín!

JENÍK
Vskutku jsem otce Míchy syn,
jak vidíte. Ač nevojín,
přec mnoho bojů s osudem
na cestách svých podstoupil jsem,

HÁTA
Aj, měl jsi ještě času dost
k svému potulování.

JENÍK
Aj, vímť já bez hádání,
že vítaný vám nejsem host.
Však neškodí! Tot' maličkost!
Jen když k své milé právo mám,
jsa synem otce Míchy sám.

HÁTA
To neplatí, to podvod jest.

JENÍK
Ne podvod, pouhá jenom lest,
co psáno je, to psáno!
Hle, jsme tu dva –
kterému z nás
dá sama Mařenka svůj hlas,
tomu bud' štěstí přáno!

MAŘENKA (*radostně*)
Ach, teď jsem tě pochopila,
Jeníčku můj, jsem tvá, jsem tvá!

MAŘENKA (*to herself*)
Ha. I'll avenge myself
and do what he has not expected.
O vainly have you, Jeník, played
all your trumps against me!
(*to all*)
I'm willing to do as you like.

ALL
We greet you, Mařenka!
That ends all misunderstanding
and the wedding can take place at once!

JENÍK (*coming out*)
Yes, the wedding will take place at once
and we shall all be merry here!

MÍCHA and HÁTA (*astonished*)
Lo, Jeník! Where did you come from?

JENÍK
Well, father, I have long enough
lived in a foreign country.
And now, I guess, it's about time
for mee to return home again.

KECAL
Oh, is it true or just a dream
that this here simple youngster poor
is Jeník, Mícha's elder son?
Why, I have heard he's in the army!

JENÍK
I'm father Mícha's son all right,
You see that, though not a soldier,
in many battles against ill-fate
I had to engage in my life.

HÁTA
You still had time enough I guess
to visit us at home again.

JENÍK
Well, I might have guessed all right
that you will hardly welcome me.
No harm is done! That does not count!
What matters is my marriage claim
for I am father Mícha's son.

HÁTA
It doesn't count, it's all a fraud.

JENÍK
No fraud but just a stratagem,
what has been written, is written!
Now, we're two sons –
the one whom presently
will Mařenka elect,
will be the one the get her!

MAŘENKA (*merrily*)
Oh, now I understand you,
Jeník mine, I'm yours, I'm yours!

KECAL

Aj, prohnaný to člověk jest,
již poražen jsem všady!
O reputaci mou a čest
mne připravila jeho lest,
nevím si věru rady!

MÍCHA *(ke Kecalovi)*

Ta vaše moudrost vás
na chvíli opustila!

HÁTA

Ba, rceme přímo: hloupá věc
se vám tu přihodila.

MAŘENKA, JENÍK, HÁTA,
LUDMILA, MÍCHA, KRUŠINA, SBOR

(všichni se smějí)

Ha, ha, ha

Ta vaše moudrost vás
na chvíli opustila!

Ba, rceme přímo: hloupá věc
se vám tu přihodila.

KECAL

Oh, he's a cunning man all right,
I'm totally defeated!
My reputation is all gone,
my honour too is ruined,
I don't know how to slip away!

MÍCHA *(to Kecal)*

Well, your wisdom, my good fellow,
seems to have abandoned you!

HÁTA

Nay, what here has happened to you
is a lamentable thing.

MAŘENKA, JENÍK, HÁTA,
LUDMILA, MÍCHA, KRUŠINA, CHORUS

(laughing)

Ha, ha, ha

Well, your wisdom, my good fellow,
seems to have abandoned you!

Nay, what here has happened to you
is a lamentable thing.

Výstup 10

Hluk za scénou

JEDEN KLUK

Spaste duši! Medvěd se utrh'!

DRUHÝ KLUK

Medvěd se splašil.

Běží zrovna sem!

*(Vašek vyběhne oblečený jako medvěd,
strhne medvědí kůži s hlavy.)*

VAŠEK

Ne... ne... nebojte se! Já... já ne... nejsem
medvěd! Já...já...já jsem Vašek!
(Všichni se dají do hlasitého smíchu.)

HÁTA

Ty bloude, cos to učinil?

Jaká to hanba!

Klid' se odsud, darebo,
a svleč se z té maškary!

(Chytne ho za rameno a táhne ho do hospody.)

KRUŠINA

Nuže, kmotře Mícho!

Teď snad přece uznáte,
že s Vaškem ničeho není.

Vždyť nemá ještě rozum.

Pomněte, kmotře,

Jeník že váš syn, váš syn je krevný!

LUDMILA

Rád buďte,

že jste po dlouhém

zas syna nabyli čase,

podejte ruku otcovskou

a smířte se s ním zase!

Scene 10

Noise behind the scene

FIRST BOY

Save yourselves! The bear has got loose!

SECOND BOY

The bear has shied.

He is running here!

(Vašek rund in putting the bear's skin out from his head.)

VAŠEK

D...D...Don't be afraid! I...I am
not...not a bear! I...I...I am Vašek!
(general laughter)

HÁTA

You nit-wit, what have you done!

What a shame to us!

Get out of here, you urchin,
and take off that silly mask!

(She is grasping his arm and dragging him to the inn.)

KRUŠINA

Well now, father Mícha!

Now, perhaps, you will agree
that Vašek's still a little boy.

He is not yet grown up.

Remember, neighbour,

Jeník is your son, the blood of your blood!

LUDMILA

Be glad that after such a long time

you've found your son again,

stretch out your father's hand to him

and make your peace with him!

MÍCHA

Staniž se tedy, staniž se,
dám vám své požehnání.

MAŘENKA, LUDMILA, JENÍK,
MÍCHA, KRUŠINA, SBOR

Dobrá věc se podařila,
věrná láska zvítězila!
Šťastně ukončen jest boj,
veselá se svatba stroj!

MÍCHA

Be it as you say, be it so,
I give you both my blessing.

MAŘENKA, LUDMILA, JENÍK,
MÍCHA, KRUŠINA, CHORUS

A good cause has carried the day
and faithful love has triumphed!
Now that the strifes are over,
let's prepare for the marriage!

Translation © Jindřich Elbl, 1960